ABC

i Naturlig menighetsutvikling

Ommund Rolfsen

K-vekst forlag

Pinsekirken Håp HAUKELAND INDREMISJON Larvik metodistkirke KRAGERØ METODISTKIRKE Hammerfest metodistkirke FLEKKEFJORD PINSEMENIGHET Søndre Meløy frikirke VÅGSBYGD FRIKIRKE Bergen 1. korps SULA FRIKIRKE Vatne kyrkjelyd LADEGÅRDEN KORPS Solheimsviken korps DRAMMEN METODISTKIRKE Frøyland og Orstad kyrkjelyd IMF STRAUME Bore menighet PINSKEKIRKEN ELVERUM Arna kyrkjelyd GUDS MENIGHET VEGÅRSHEI Molde-fellesskapet NORDVESTKIRKA ELNESVÅGEN Bærum baptistmenighet HORTEN MENIGHET Halsnøy Indremisjon FRIMISJONEN TROMSØ Herøy frikyrkje PINSKEKIRKEN MJØNDALEN Drammen baptistkirke SALEMKIRKEN SANDEFJORD Figgjo menighet BOGAFJELL MENIGHET Vennesla frikirke KRAFTVERKET MENIGHET Voss indremisjon MELAND KYRKJELYD Filadelfia Hønefoss KLIPPEN VEAVÅGEN NLM Hamarkirken DALEBYGDA INDREMISJON Øvrebø frikirke DEN NORSKE KIRKE I ØYGARDEN Bymenigheten Sandnes KRISTENT FELLESSKAP SOTRA OG ØYGARDEN Misjonshuset Moss PINSEKIRKEN FILADELFIA STADLANDET Gand menighet MOLDE INDREMISJON Adventistkirken Kristiansand ARENDAL FRIKIRKE Centralkirken i Bergen FROLAND MENIGHET Røros og omegn pinsemenighet METODISTKIRKEN I FLEKKEFJORD Kristiansand frikirke TEMPLET KORPS OSLO Gardermoen Kristne Fellesskap BETANIA MISJONSFORSAMLING TRONDHEIM Bærum baptistmenighet MOLDE DOMKIRKE Lyngdal frikirke RISKA BEDEHUSFORSAMLING Skien korps KRISTENT FELLESSKAP STORD Familiekirken Mandal SKODJE KYRKJELYD Gausel menighet BARBU MENIGHET Stavanger metodistmenighet NORKIRKEN BERGEN Øståsen metodistmenighet HISØY MENIGHET Teie menighet NORKIRKEN TROMSØ Halden metodistkirke MISJONSKIRKEN NESODDEN Filadelfia Hamar SUNDE MENIGHET Norkirken Vennesla OKS HALDENKIRKEN Trondheim korps OSLO VINEYARD Stavanger baptistmenighet METODISTKIRKEN FINNSNES Sola menighet STRAND KYRKJE Bodø korps SKÅNLAND METODISTMENIGHET Molde metodistkirke HAMAR FRIKIRKE Lillesand frikirke LOVUND/TRÆNA FRIKIRKE Kristent Fellesskap Trondheim EGERSUND KORPS Volda frikyrkje MADLAMARK MENIGHET Sandefjord Normisjon MOSS ADVENTKIRKE Sykkylven Vineyard CORNELIUS ADVENTISTMENIGHET Fredrikstad adventistkirke TROMSØ KORPS Bore bedehus SKIEN MISJONSKIRKE Betel Harestua KRISTIANSAND VINEYARD

Forord om ro og tro og takk

Vi håper du får mer ro og mer tro når du leser dette heftet. Mer ro til å være Guds barn og gartner i Guds hage, mer tro på den treenige Gud, på hans løfter, og på det han gjør i din (Guds) menighet.

Ommund Rolfsen har skrevet heftet, men ikke alene. Vi takker atten medarbeidere som har forbedret forslag til tekst og layout. Blant disse vil vi nevne Ann-Kathrin Sørensen (17) fra ungdomsklubben på Evenskjer i Sør-Troms.

Forfatteren

Ommund Rolfsen er menighetsgartner, sosiolog og folkehøyskolemann.

Anne Karin og Ommund etablerte Naturlig menighetsutvikling i Norge i 1998 og hadde det nasjonale ansvaret fram til 2014. Ommund bor på Evenskjer, tilhører Metodistkirken, underviser og veileder en rekke menigheter i mange kirkesamfunn.

Litt om denne boken

Til ulike lesere

Til deg som er ny og vil lære litt om NaMu: Les minst del to

Til deg som skal lede NaMu i menigheten: Les hele heftet

Til deg som trenger det aller viktigste: Les naturlig + menighet + utvikling

Til deg som vil lære mer om teologien: Les del fire

Til deg som allerede kan litt om NaMu: Les hele heftet

Til deg som kan mye NaMu: Studer fotnotene og forfatterens erfaringer

Innside perm

På innsiden av permene er navnene på de ca. 200 ulike menigheter, forsamlinger og korps som de siste ti årene har fått sine menighetsprofiler. Seksti av disse tilhører Den norske kirke, noen er frittstående, mens 2/3 av menighetene er tilknyttet 15 av landets største evangeliske frikirke-samfunn. Siden 1998 har vel 430 menigheter i Norge gjennomført tusen menighetsundersøkelser. Blant disse er det også ungdomsmenigheter og migrantmenigheter.

Erfaringer og uttalelser

På de bakerste sidene (side 48 og 49 + baksiden) er vi glad for å kunne dele noen av de mange erfaringene og tankene ulike ledere og medarbeidere har om menighetsutvikling og de prinsipper og verktøy som omtales i denne boken. Alle erfaringene har dessverre ikke fått plass her. Du kan se alle uttalelser på vår nettside http://namunorge.no/erfaringer

INNHOLD

Del 1 7
Hva er NaMu Norge? 7
Hva er naturlig + menighet + utvikling? 8
Lengselen 9
Del 2 10
Hva er kildene til NaMu? 10
Hva hindrer menighetsvekst? 12
Hva kan vi være og gjøre? Åtte tegn på kvalitet 14
1. tegn: Å være utrustende – Utrustende lederskap 14
2. tegn: Å bruke gavene – Nådegavebasert tjeneste 16
3. tegn: Å elske Gud – Engasjert trosliv 17
4. tegn: Å være effektiv – Hensiktsmessige strukturer 19
5. tegn: Å være inspirert – Inspirerende gudstjeneste 20
6. tegn: Å leve sammen – Livsnære grupper 22
7. tegn: Å møte andres behov – Behovsorientert evangelisering 24
8. tegn: Å elske vår neste – Varme relasjoner 25
Del 3 29
Hvordan går vi fram? 29
Komme i gang 29
NaMu-syklusen 30
Sammenhengen mellom kvalitet og kvantitet 36
Veiledning 36
Hva kan jeg som ikke er leder gjøre? 37
Del 4 38
Hvem likner vi? 38
Grønne, røde og blå kristne og menigheter 38
Fargene i Frøyland og Orstad kyrkjelyd 40
Sluttnoter 42

Hva kan vi være og gjøre?

Åtte tegn på kvalitet

Vi og jeg

For å utvikle en sosial organisasjon er det både vanlig og riktig å arbeide på organisasjonsnivået. Hvordan skal hele skolen eller hele menigheten utvikles som organisasjon? Hva er det i klassene på skolen og i gruppene i menigheten som skal endres? Samtidig består en sosial organisasjon av enkeltpersoner: Skolen har elever, menigheten har troende. Hvordan enkeltpersoner utvikler seg, har stor betydning for organisasjonens utvikling. Menigheten er mennesker med hode, hjerte og hender. Vi kan styrke menighetens helse som helhet og kropp (organisasjonsnivået). Samtidig er det viktig at den enkelte tar ansvar for sitt hode (tanker), sitt hjerte (følelser) og sine hender (gjerninger).

Spørsmålet er altså - hva kan vi være og gjøre for å fjerne hindringene? I dette kapitlet vil vi skrive mest om hva menigheten kan være og gjøre, men også litt om enkeltpersoner[8]. Vi tar for oss ett område om gangen.

Første tegn på kvalitet:

Å være utrustende – Utrustende lederskap

I hvilken grad utruster jeg andre? I hvilken grad legger lederne vekt på å utruste de troende?[9]

Lederskap er ikke forbeholdt de ansatte. Lederskap er allment, som det å være foreldre. Mor og far skal utruste og lede barna sine. Samtidig er lederskap nært knyttet til betalte og valgte stillinger. Prester og pastorer så vel som eldste, styre-medlemmer og

menighetsrådsmedlemmer er ledere i kraft av sin stilling. Det nye testamente understreker også en annen side: Lederskap er en nådegave som Gud gir noen i menigheten.

Utrustende ledere finnes både blant de betalte og de frivillige medarbeiderne. De utstråler trivsel og optimisme, de konsentrerer seg om de oppgavene de har evner til, og de lar andre medarbeidere fylle ut de områdene hvor de selv ikke har tydelige gaver. De har glede av den tjenesten de har, og de har ikke for mye å gjøre. De spør gjerne – hva er målet ditt, og hvordan kan jeg støtte deg? Kort sagt: De gir videre den utrustning de selv har fått.

Tre dimensjoner[10]

Utrustende lederskap dreier seg om en balanse mellom tre dimensjoner: forklaring, motivering og frigjøring. Utrustende ledere er dyktige til både å forklare, motivere og frigjøre. Samtidig er disse tre dimensjonene i god balanse. Offentligheten løfter lett fram de få og usedvanlig dyktige motivatorene. De lederne som er balanserte og utruster mer enn andre, er langt flere, men lite kjent fra media.

Forklare: Noen ledere er gode til å forklare og undervise kompliserte sammenhenger. Den som overdriver her, blir en ensidig ekspert.

Motivere: Utrustende ledere skal i tillegg til å forklare også motivere og inspirere medarbeidere. Hvis lederen blir for mye av en inspirator, blir vedkommende redusert til leder for heiagjengen.

Frigjøre: Noen klarer både å forklare og motivere, men de setter ikke medarbeiderne fri. Slike ledere benytter medarbeiderne til å virkeliggjøre lederens egne planer. Andre ledere er ensidig frigjørende, blir mer å regne som en kamerat og gir ikke retning.

Utrustende ledere lyser ikke mest mulig selv, men får andre til å skinne. Flere deler lederskap. Menigheten har et bærekraftig lederskap som ikke hviler på én superleder. *Av seg selv* kommer nye ledere fram. Lederskapet multipliseres slik Paulus anbefaler i 2. Tim 2,2. Vi skal ikke gi det videre til

pålitelige mennesker, men til pålitelige mennesker som selv gir det videre.[11]

En erfaring fra forfatteren

Det slår meg ofte at en positiv endring av en lokal menighet bæres av noen få ledere. Enda færre skal til for å ødelegge en menighet.

«*Det du har hørt av meg (Paulus) i mange vitners nærvær, skal du gi videre til pålitelige mennesker som er i stand til å undervise andre …*» 2. Tim 2,2

Andre tegn på kvalitet:

Å bruke gavene – Nådegavebasert tjeneste

I hvilken grad bruker jeg de gavene jeg har fått? I hvilken grad er oppgavene i menigheten fordelt etter gaver og evner?

Nådegavebasert tjeneste viser særlig tydelig hva vi mener med *av seg selv*. Det nådegavebaserte utgangspunktet for tjeneste gjenspeiler at den treenige Gud har lagt minst én av sine gaver i hver enkelt[12]. Lederskapets oppgave er å hjelpe medlemmene til å bli klar over gavene sine og bruke dem i en passende tjeneste. Når ulike mennesker utfyller hverandre og drar fordel av hverandres evner og gaver, gjør de hverandre bedre, både i familien og i menigheten.

Mange lemmer
«Vi har én kropp, men mange lemmer, alle med ulike oppgaver.»
Rom 12,4

Vi har tidligere brukt illustrasjonen med vogna og de firkantede hjulene. I mange menigheter er det lite samsvar mellom det Gud har gitt den enkelte medarbeider av evner og nådegaver og de tjenestene personen har. Dermed gjør de ting de ikke passer til.

En person som har en tjeneste i menigheten som vedkommende ikke er utrustet for, likner ett av disse firkantede hjulene. En kristen som ikke har en tjeneste i menigheten, likner ett av disse runde hjulene som ligger i vogna. Å tjene på områder som stemmer overens med det vi har gaver til, betyr mye for kristnes

Erfaring med flere enn fire hundre menigheter viser at veiledning stimulerer mange av menighetene til å fullføre flere NaMu-sykluser og ikke gi opp i den første.

Veiledergruppen
Noen av NaMu-veilederne ved etableringen av NaMu Norge i juni 2014.

Hva kan jeg som ikke er leder gjøre?

«Jeg er glad i menigheten, men er utenfor styre og stell for øyeblikket. Nå har jeg lest heftet så langt og lurer på hva jeg konkret kan gjøre. Menigheten har engasjert trosliv som minimumsfaktor.»

Syklusstarterne er noe av svaret på spørsmålet. Syklusstarterne likner på NaMu-syklusen som NaMu-gruppa leder, men de er laget med tanke på enhver som vil bidra. De er enkle og skal bare brukes i noen uker. På http://namunorge.no fins hundrevis av syklusstartere som kan lastes ned. En kan også lage sine egne.

Her er tre av eksemplene som gjelder engasjert trosliv:

- *Lag ei liste over grunner til å feire noe i livet ditt denne uka (for eksempel fra menigheten, familie og venner, jobben, Bibelen osv.). Del noen av disse med flere i menigheten.*
- *Tenk på to mennesker som entusiastisk bidrar i menigheten. Spør dem hvorfor de er så engasjerte og hvorfor de investerer så mye tid som de gjør.*
- *Reflekter over utfordringer du møter i dagligliv og tjeneste. Hvis du sjelden snakker med Gud om disse utfordringene, tenk over hva slags bilde av Gud (og deg selv) du har.*

Del 4

Hvem likner vi?

Grønne, røde og blå kristne og menigheter

Naturlig menighetsutvikling starter med sentrum i vår kristne tro: Den ene Gud som har åpenbart seg selv på tre forskjellige måter; i skaperverket, i Jesus og i Den hellige ånd. Slik lyset som skinner gjennom et prisme, brytes til et spekter av farger, har Gud presentert seg gjennom tre ulike åpenbaringer: Skapelsen, påsken og pinsen. Christian A. Schwarz[27] presenterer Guds trefoldige åpenbaring ved å bruke dette bildet. Det viser åpenbaringen i skaperverket (grønn sektor) symbolisert med regnbuen; åpenbaringen gjennom Jesus Kristus (rød sektor) symbolisert med korset og åpenbaringen gjennom Den hellige ånd (blå sektor) symbolisert ved duen.

Slik er Gud. Men er den enkelte troende trefarget slik Gud er? Reflekterer menigheten Guds grønne, røde og blå farge? Schwarz hevder at kristne tankemessig godtar og bekjenner denne trefoldige åpenbaringen. Utfordringen er at troende og menigheter i praksis er milevis fra å integrere disse tre sektorene. Med en begrenset forståelse av Gud står vi i fare for å reflektere bare enkelte sider av den treenige Gud i egne liv og menighetens liv. Noen synes helst å se skaperverkets grønne farge; andre helst Jesu blod og dets røde farge, og atter andre troende og menigheter avspeiler mest av Åndens blå farge.

Grønn menighet og menighetsutvikling

Grønne troende og menigheter lever i *skaperverket* ved å verne miljøet, stå opp for sosial rettferdighet, menneskerettigheter og fredsarbeid. De

reflekterer toleranse, sosial rettferdighet, kunst, liturgi, natur og politikk. De setter intellektuell refleksjon og tenkning høgt. Vitenskap blir betraktet som en integrert del av et kristent verdensbilde. De har en grunnleggende forståelse av Gud som skaper, og de praktiserer denne forståelsen. Et grønt opplegg for menighetsutvikling vil gjerne bruke samfunnsvitenskapelige metoder for å undersøke, forstå og utvikle menigheten. Metodene som brukes, er de samme som når en utvikler andre sosiale organisasjoner som sangkor og idrettslag. Bønn og gudstjeneste vil ha en liturgisk og fast form. Hvis den tankemessige siden ved den kristne tro blir isolert og absolutt, øker faren for rasjonalisme i grønne menigheter og opplegg.

Rød menighet og menighetsutvikling

Røde menigheter er helt og fullt en *Kristus-sentrert* menighet som legger vekt på sannhetene om Jesus og inviterer mennesker til et personlig felleskap med ham i den røde sektor. De legger vekt på evangelisering og disippelskap. De gir Bibelen, personlig andaktsliv og personlig moral med ekteskap og familie stor plass. Et rødt opplegg for menighetsutvikling vil gjerne prioritere misjon, evangelisering og diakoni og bruke bibelske eksempler i undervisningen om menighet, utvikling og endring. Røde menigheter og opplegg har en styrke på handlingsplanet. Når disse blir for ensidige, står menigheter og opplegg i fare for å bli preget av aktivisme.

Blå menighet og menighetsutvikling

Blå menigheter lever i *kraften av Den hellige ånd*. De ikke bare lærer, men lever i og erfarer Åndens virksomhet i troens blå sektor. Det er viktig at Den hellige ånd erfares som en livsforvandlende realitet og ikke som et fjernt ord. De setter lovsang, åndelig kraft, erfaring og følelser på dagsorden. Et blått opplegg for menighetsutvikling vil gjerne legge vekt på

Øivind Augland, grunder i Xpand, leder menighetsplanting i Frikirken

Vi trenger alle å forholde oss til virkeligheten. NaMu er det beste redskap for å ta temperaturen i våre menigheter. Det gir et språk for vekst, har fokus på kvalitet og har mange gode verktøy for å hjelpe den lokale menigheten til videre utvikling. Anbefales.

Kjartan Sørheim, Agenda 1 Menighetsnettverk

NaMu har lenge vært en toneangivende størrelse på menighetsutvikling. Fundamentert på sunne og bibelske perspektiver på vekst er NaMu et glimrende redskap for å diagnostisere 'nå-situasjonen' i en menighet.

Ruth Bente Paulsen, ansvarlig for menighetsutvikling i Frelsesarmeen

NaMu har hjulpet mange korps til å bli mer bevisst på egne styrker og svakheter og arbeide fokusert for å bli sunnere. Det har gitt mer energi og glede. Jeg har kunnet bruke NaMu i Norge, Argentina, Uruguay og Paraguay, og sett at uansett kultur så fungerer disse bibelske prinsippene og er like viktige der som her.

Sigmund Kristoffersen, leder av Pinsebevegelsens lederråd

Naturlig menighetsutvikling har i mange år vært en ressurs og viktig bidragsyter for flere pinsemenigheter. Vi trenger den kompetanse og erfaring som NaMu har utviklet. NaMus tjenester og verktøy er viktige bidrag sammen med Pinsebevegelsens tiltak og ordninger for å utvikle sunnere og livskraftige menigheter.

Jon Løvland, menighetsveileder i Metodistkirken

For å kunne lede menighet i dag trenger vi å være godt informert og ha gode redskaper for å kunne styre i endring. NaMu er et slikt redskap for oss, og vi anbefaler derfor alle våre menigheter å ta denne helsesjekken og følge opp resultatene for å se ønsket vekst.

Sten Sørensen, leder i Troens Bevis og pastor i Baptistsamfunnet

NaMu har inspirert Kristen-Norge til menighetsutvikling i 20 år. Det finnes ingen super-oppskrift for vekst, derfor er NaMu så troverdig. Det er det sunne og systematiske arbeidet som gir resultater.

Merete Forsdahl, medlem av hovedstyre for Misjonskirken Norge

Alle lederskap i menigheter som ønsker å skape gode endringer som varer, trenger redskaper som hjelper oss i å vite hvor vi er og hvor vi skal som menighet. NaMu er lett å bruke, oversiktene er lette å forstå for hele menigheten, og menighetsprofilen gir et godt bilde av styrkene og svakhetene til menigheten. Den personlige oppfølgingen fra ekstern veileder har vært viktig for oss i Frimisjonen i Tromsø. Vi har sett på veilederen som en 'kritisk venn' som vil menighetens beste, men som tør å stille oss ubehagelige spørsmål som fører oss framover.

Victor Marley, leder Adventistkirken

Som kristne er vi kalt til å gjøre Gud kjent i verden. Jesus har sagt at dette gjøres gjennom sunne og velfungerende menigheter hvor Guds agapekjærlighet er i sentrum. Flere av våre menigheter har opplevd at NaMu kan hjelpe mot det målet. NaMu er en bevisstgjøring av gode bibelske prinsipper for felleskapsbygging. Det er en effektiv ressurs for menigheter som ønsker å være lys og salt.

Terje Dahle, leder i Kristent Nettverk

NaMu lever i beste velgående fordi NaMu viser Guds vekstprinsipper. Da stresser ledere ned, bredde og helhet blir løftet fram slik at vanlige menighetsmedlemmer ser sin egen betydning. Folk lærer Gud bedre å kjenne, og Guds liv og bærekraft frigjøres. Da trives menighetene bedre i lokalmiljøet, med hverandre og kan leve med misjonsbefalingen uten å slite seg ut.

Du kan se flere erfaringer på vår nettside http://namunorge.no/erfaringer

Terje Aadne, styreleder i Norges Kristne Råd

NaMu har med sine verdier og prinsipper hatt stor betydning som ressurs for hele Kirke-Norge. For meg har de åtte kvalitetstegnene på menighetslivet og balansen med et helhetlig syn på den treenige Gud vært verdifull. Som temperaturmåler på menighetens sunnhet og en forskningsbasert tilnærming med muligheter for gode prosesser og veiledning er NaMu et viktig bidrag for å styrke menighetenes vekst, utvikling og rolle i samfunnet.

Ingeborg Midttømme, *biskop i Den norske kirke*

'Jeg tror på Den Hellige Ånd', sier vi sammen i trosbekjennelsen, men det stanser ikke der. Fortsettelsen går fra 'jeg' til det store vi; 'én hellig, allmenn kirke, de helliges samfunn'. Fellesskap bygges og relasjoner utvikles gjennom samvær. Som biskop erfarer jeg hvordan det langsiktige, strategiske arbeidet menigheter får hjelp til gjennom NaMu, fører til økt oppslutning og styrket tilhørighet. Menighetsutvikling gir oss mulighet til å gi troen rom for vekst både i oss og mellom oss - og bygge nye, trygge rom for tro.

Anne Gustavsen, *redaktør i avisen Korsets Seier*

Jeg har gjennom mine år som redaktør i Korsets Seier møtt flere menigheter og menighetsledere som har hatt stor hjelp av NaMu og sett konkrete resultater av å følge deres ressurser. NaMus styrke er at de involverer hele menigheten i alle ledd i prosessen og dermed setter hele fellesskapet i arbeid for et felles mål.

Erik Furnes, *generalsekretær i Indremisjonsforbundet*

For Indremisjonsforbundet er NaMu et strategisk verktøy som vi vil satse på framover fordi det hjelper ledere til å avdekke den virkelige tilstanden i en forsamling, og dermed jobbe mer målrettet med det en trenger å bli bedre på.

NaMu Norge
Naturlig Menighetsutvikling

ISBN 978-82-92691-07-6